

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Харченко Т.О.

докторант кафедри економічної політики та менеджменту

Харківського регіонального інституту державного управління

Національної академії державного управління при Президентові України

м. Харків, Україна

Важливість досягнення сталого розвитку аграрного сектору економіки України обумовлена не тільки його експорт орієнтованою спрямованістю, а й вагомістю впливу щодо забезпечення продовольчої безпеки. Особливої актуальності окреслені питання набувають в контексті інтеграція України в європейське співтовариство та зміни вектору розвитку аграрного сектору з орієнтацією на дотримання вимог концепції сталого розвитку, що безпосередньо поглиблює вимоги до забезпечення збереження навколишнього середовища та екологічності виробництва, в тому числі й аграрного. Визначені зміни обумовили необхідність перегляду, діючої протягом багатьох років, концепції соціально-економічного розвитку в частині визначення трьох рівноважних складових: економічної, соціальної та екологічної.

Окреслені зміни є вкрай важливими та обґрунтовують необхідність корегування діючого механізму державного регулювання аграрного сектору. Слід зазначити, що посилення глобалізаційних викликів не обумовило відповідної активної реакції з боку державної влади в частині адаптації діючих інструментів державного регулювання аграрного сектору до змін зовнішнього середовища. На сьогодні, найбільшим досягненням є запровадження адміністративно-територіальної реформи, котра дозволяє сформувати, в нормативно-правовому полі, необхідний інституційний базис з урахуванням

вимог концепції сталого розвитку. Адже не можливо досягти зростання ефективності аграрного виробництва без виваженої політики державного регулювання на місцях.

Також слід зазначити, що механізми державного регулювання сталого розвитку аграрного сектору повинні формуватись з урахуванням таких ключових чинників впливу, як: глобалізаційні зміни, адміністративно-територіальна реформа та діючі механізми державного регулювання економіки. При цьому, одним із важливих завдань механізмів державного регулювання є забезпечення збалансованості методів прямого та непрямого впливу при формуванні моделі взаємодії влади, аграрного бізнесу, громади. Тісний зв'язок аграрного виробництва з природними чинниками визначає важливість врахування екологічної складової не тільки в контексті збереження навколишнього середовища, а й в частині дотримання вимог щодо якості продукції та умов життя населення.

Виокремлення екологічного напрямку та визначення його рівноважним складником в концепції сталого розвитку аграрного сектору є вкрай важливим аспектом державного регулювання. Адже відсутність на законодавчому рівні чіткої регламентації умов ведення сільськогосподарського виробництва призвела до неконтрольованого застосування агровиробниками хімічних засобів захисту рослин, значних скидів відходів виробництва, деградації земель сільськогосподарського призначення тощо. При цьому, ключовими факторами, котрі вплинули на формування зазначеної негативної ситуації є тісна залежність процесу сільськогосподарського виробництва від природних чинників, застаріла матеріально-технічна база, відсутність резерву фінансових ресурсів на покриття збитків тощо. Окреслені фактори здійснюють найбільший негативний вплив на представників малого та середнього агробізнесу, що визначає необхідність формування механізмів державної підтримки зазначених груп виробників. Також слід зазначити, що однією з особливостей функціонування аграрного сектору є те, що процес сільськогосподарського виробництва безпосередньо пов'язаний із місцем проживання населення, що, відповідно, значно розширює

сферу дії негативного впливу сільськогосподарського виробництва на навколишнє середовище.

Підсумовуючи, слід зазначити, що механізми державного регулювання сталого розвитку аграрного сектору повинні враховувати тісну взаємодію сільськогосподарського виробництва з місцем проживання населення особливо на сільських територіях, що окреслює важливість дотримання вимог екологічної складової. При цьому, визначено, що саме обмеженість фінансових ресурсів агровиробників спонукає їх до пошуку найменш витратних та неекологічних напрямів виробництва з метою максимізації прибутку та визначає необхідність державної підтримки сталого розвитку аграрного сектору методами прямого та непрямого впливу. Отже, встановлено наступні ключові залежності, котрі повинні бути враховані в механізмах державного регулювання аграрного сектору: економічно-екологічні виробничі залежності, екологічно-соціальні виробничі залежності, економічно-соціальні залежності, що у підсумку формують соціально-економіко-екологічну залежність. Саме розгляд зазначених складових не тільки, як окремих елементів, а як єдиного багатофункціонального складника, при формуванні механізмів державного регулювання сталого розвитку аграрного сектору забезпечить врахування особливостей даного процесу.